

K R O N I E K
" I K M A A K A L L E S W A T B E S T A A T L O S "

"De daad van de schepper blijft altijd en eeuwig de concrete, de overtreffende figuur. Dichtbij en ondoorgrondelijk. Opruimen. Alleen bewaren wat je kunt gebruiken. Om voor jezelf en anderen weer vertrouwen in het beeld op te bouwen. Al het andere kan gemist worden. Het oog, tot verblindens toe oververzadigd, wegvoeren uit de schaduwwereld van de ikonoïden.

(Het nieuwe analfabetisme ontstaat door het gebrek aan beelden en is een ziekte van het kijken.) I unsettle all things (Emerson). Devies van de kunstenaar. Ik maak alles wat bestaat los. Het bestaande maak ik onbevestigd. Ik verstoort alle evenwicht. Ik verlos, ik vervorm, ik ontwricht." (Botho Strauss, Niemand anders)

De Vereniging van
Enthousiasten voor
het Reële en het
Universele
Antwerpen
Een man alleen is in
slecht gezelschap

Het trio Van Dijk, Dehollander, Turbiasz - twee jaar geleden *en groupe* opgestapt bij de Needcompany - heeft in elk geval dit gemeen : het bezit de gave van het entertainen met een enthousiasme en een onstuimigheid waar je als toeschouwer onrustig van wordt. "Ik hou niet van het zuinige, dikwijls risicolozie, standpuntloze spel. Wel extremen, van inhoudelijk gevulde karikaturen, en weer niet van holle sjablonen - wat voor mij het gezonde overacting onderscheidt van domweg *chargeren*." Dirk Van Dijk aan het woord in *Etcetera* 21-22, mei 1988. Zijn uitspraak is een treffende illustratie bij de tweede produktie van De Vereniging van Enthousiasten voor het Reële en het Universele, na hun succesvolle debuut *Marche funèbre pour chat*. Gedrevenheid kan wel eens uit de hand lopen en resulteren in chaos, die dan wel boeiende momenten oplevert, maar moeilijk te overzien is. Zo is het ook met deze Enthousiasten in *Een man alleen is in slecht gezelschap*. De puzzel moet door de toeschouwer zelf worden bijeen gelegd, maar de vraag is of de voorstelling voldoende aanreikt om dit zinvol te doen. Proberen maar. Ik zag twee rode draden;

1. het is een echte mannenvoorstelling ; 2. de fragmenten confronteren religieuze en areligieuze houdingen.

Die twee aspecten zijn al aanwezig in het eerste fragment - hoewel, niet helemaal het eerste : Johan Dehollander staat reeds (of nog ?) zorgvuldig servetten te plooiën wanneer het publiek binnenkomt. Een open decor vol tafels en vooraan een hoopje stoelen. Het eerste fragment na de openingsbuiging van de drie acteurs verwijst naar een kapsalon voor mannen waar, na een flinke inzeping, baarden worden geschoren. Die exclusieve mannensituatie wordt versterkt door een conversatie tussen Turbiasz - in Pools/Brussels Frans - en van Dijk - in keurig Algemeen Nederlands - over de Grote Dingen des Levens. Meteen wordt de hooggestemde conversatie gerelativeerd door de contrasterende taalregisters en door de doordeweekse ruimte. 'God bestaat niet,' zegt Van Dijk. Turbiasz gaat dit ongelooft te lijf met rationele argumenten : de vijf godsbewijzen, Kant, *l'ordre des choses*. Stel nu, illustreert hij, dat iemand op een dag een taart tussen zijn benen krijgt, heeft hij dat dan zo gewild ? Niet de mens zelf, dixit Van Dijk, maar God staat in voor de gang van zaken in de wereld. Dehollander beaamt domweg knikkend alles wat Van Dijk zegt, tot hij uitbarst in machteloze woede om al die wijsheid die hem belet zijn werk te doen : baarden scheren. Eerder dan de ongelovige, vertegenwoordigt hij de niet-weter. *I'm not so stupid as you look*, voegt de eigenwijze Turbiasz er als klap op de vuurpijl nog aan toe.

De willekeurige verhaaltjes die in een volgend fragment worden verteld, kunnen we met enige goede wil doen aansluiten bij de aangesneden

problematiek : de landbouwer die het welslagen van zijn oogst niet in handen heeft, omdat het regent wanneer de zon zou moeten schijnen en omgekeerd; de man met het rode haar die onzichtbaar is en waarover Dehollander het dan ook niet langer wil hebben; de duizendpoot die niet meer functioneert sinds hij zich bewust is van het feit dat hij duizend poten heeft. Het intuïtieve mechanisme wordt ontregeld door het te willen reglementeren. Zo is het, vinden de acteurs, ook met de kunst. Applaudiserend en rondschiend met revolvers - alweer zo'n mannelijke bezigheid - schreeuwen ze in koor : "Geef kunst haar vrijheid terug; niet omdat het om de kunst gaat maar omdat men het onbekende niet op voorhand kan vastleggen." De structuurloosheid wordt door die slogan goed gepraat. Vrijheid en

chaos zijn voor het trio blijkbaar identiek.

Wat volgt is totale ontregeling : een amusant spektakel, ingezet door een exuberante *Mars van de duizendpoot*; Van Dijk met een kettingzaag van hallucinant formaat waarvan het oorverdovende motorgeronk de lawaaiige muziek overstemt; kunstjes en goocheltrucs met vallende ijs-emmers en geplooid servetten als een regenboog in de lucht. *Le temps de l'exitation*, schreeuwt de rondhotsende Turbiasz door een grote microfoon. Intussen maken zijn collega's het te bont : Van Dijk, ontbloot bovenlijf, beweegt zich met de sierlijkheid van een travestie. Dehollander getuigt eerder van een onhandige lomphed in zijn uitlebberende witte ondergoed.

Wie het langst zonder adem kan, is, na een plotse stilte, het volgende

Een man alleen (De Vereniging) Foto C.M. Ryckeboer